

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Henrici Valesii Annotationes In Excerpta Ex Historia Ecclesiastica Theodori
Lectoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN EXCERPTA
EX HISTORIA ECCLESIASTICA
THEODORI LECTORIS.

HENRICI VALERII
ANNOTATIONES
IN EXERPTA
EX HISTORIA ECCLESIASTICA
THEODORI BECTORIS

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN EXCERPTA
EX HISTORIA ECCLESIASTICA
THEODORI LECTORIS.
IN LIBRUM PRIMVM.

Pag. 551.

EΙς λευκὸν ποταμὸν ἐπεσθῆς. Theodosius A junior exercendi corporis causa ex urbe regia egressus, cum inter venandum ex equo prolapsus esset, in fluvium Leucum decidit. Unde extractus & lectica Constantinopolim re- vectus, sequenti nocte è vivis excessit, ut scribit Auctor Chronici Alexandrini. Leucus ergo flavius fuit haud procul Constantinopoli, à candore aquarum ita dictus, ut Melas à nigredine. Idem porro esse videtur quem Lycum vocat Cedrenus in Claudio, ubi de Apollonio Tyanensi, ita scribit: ἡ λύκος ἢ ἢ ποταμὸν ἐσχηκίωσεν, ὥστε μὴ πλημμυρίζετα τὸ βυζάντιον ναταλὸν ἡνῶν θεῶν, id est, Lycum quoque amnem magicis quibusdam figuris & incantationibus consecravit, ne exundans Byzantium urbi exitium aut noxam inferret. Lycus etiam dicitur in Originibus Constantinopolitans pag. 73, ubi infra templum Apostolorum fluxisse dicitur.

Pag. 552.

αζ. κανόνων. Certè in editione Moguntina totidem numerantur Canones Concilii Chalcedonensis. Græci tamen addunt præterea Canonem vicissimum octavum, qui est de privilegiis sedis Constantinopolitanae.

πολλά κατορθώματα. Hunc locum Theodori Lectoris descripsit Theophanes in Chronico p. 91. hoc modo: πολλά ποίησα κατορθώματα.

ἢ γὰρ κορυκτίων, ἢ ὁδῶν. Tres Basilicas in honorem beatae Mariae Virginis Pulcheria edificavit Constantinopoli, seu potius juxta urbem Constantinopolim. De quibus videndus est Nicephorus in libro 14. cap. 2. & in lib. 15. cap. 14. In Hodegis quidem deposuit imaginem Deiparæ, quam à B. Luca Evangelista depictam Eudocia Augusta ad Pulcheriam trans miserat, ut Theodorus noster paulò ante scripsit; ὡς ἔδωκεν ὁ λυκά: καθίσταται. C verbum καθίσταται proprie dicitur de pictore qui præsentem aliquem depingit, quem ipse oculis contempletur. Utitur eodem verbo Nicephorus in libro 15. capite citato: ὡς λυκάς ὁ θεῶν ὁπισθολογῆσαι καθίσταται. Ἐπεὶ ἔτι ἢ τὴν

τύπον ὁρώσας, ἢ πλὴν ἔδειν τῆ μορφῇ ἐπίεισεν. Dicta porro est hæc Basilica Hodegorum, eo quod caeci, meritis beatae Virginis ejus illie imago erat deposta, visum recuperarent, nec amplius ὁδῶν, id est, ductore opus haberent, ut docet Codinus in libro de originibus Constantinopolitanis pag. 41. editionis Regia. Unde lucem accipiunt verba Nicephori quæ proximè sequuntur, ἡντι εἰκὼν ἐσ τῆ πρεβυαλίω λεγομένην ἐπὶ τῷ ἐκ δειῶν τελευτησάντων αὐτῆ διὰ τὸν ἔρατο. Id est: Hæc imago primum in loco qui tribunal dicitur, miraculum illud quod hæcenus ab illa fieri solet, perpetravit. Quibus verbis indicat Nicephorus, sua etiam ætate cæcos ad illam imaginem Deiparæ, lumen oculorum recuperasse.

ἀνατόλιον ἢ ἐπὶ τρυκων ἄροστον.* Scribo ἐπὶ τρυκων vel ἐπὶ τρυκων, id est: Anatum vero urbis Episcopum hortatus est, ut juxta morem Episcoporum urbis Regia à Taurò usque ad Campum, lectica vellet, ad supplicationem procederet. De supplicationibus publicis quæ fiebant in Campo, videndus est Cedrenus & reliqui Chronographi, in rebus Theodosii junioris, ubi agunt de Proclo Constantinopoleos Episcopo, & de hymno Trisagio primum instituto. Erat autem Campus iste in septimo, in quo milites exerceri solebant, ut docet Theophanes in Phocæ. Ubi etiam ætate Phocæ, Campum illum extra urbem fuisse testatur. Porro hic locus Theodori Lectoris extat etiam in Theophanis Chronico pag. 94. sed verbis paululum immutatis.

ἢ ἐναντιὸν μὲν καὶ κατὰ. Post hæc verba notandus est asteriscus. Desunt enim nonnulla, quæ sic suppleri possunt: ἐκ τῆ ἡμετέρας ἡμετέρας ἐπιεικτεσσιν. Id est: Sexto autem post die abii è via pridie Kalendas Februarias. Malè apud Theophanem in Chronico scriptum est pridie Kalendas Majas. Id enim refellit ipse Theophanes, qui paulò post scribit Leonem Marciano mortuo subrogatum fuisse mensè Februario. Erat hic annus Christi 457.

x μιλια

μιλαρεία τινὶ ῥησάμεν. Hunc Theodori locum describit Nicephorus in cap. 16. libri 15. quibusdam adjectis in hunc modum : μιλαρεία τινὶ ἢ ἀσὸλῃ ῥησάμεν. οὐκ ἔστι τὰ καταζώγια τῶν μοναχῶν διρηθῆναι, ἐκάλει ἕκαστον ἐξ ὀνόματι & ὄσιτος χροιστῶν ἐκ ἑκείνου καλᾶμεν. Id est, Fulgine nigroque colore oblitus, noctu circum Monachorum cellas obambulavit, singulos nominatim appellans, per calamum scirpeum excavit. Sed difficultas hic se offert, cur Timotheus fulgine oblitus esse voluerit, qui se Angelum esse fingebat. Neque enim hic color Angelis convenit. Quare pro μιλαρεία libentius scripserim μαθηγανεία, ut legitur in Chronico Theophanis pag. 94. ubi hic locus Theodori describitur. Mihi quidem videtur Timotheus ob hanc causam cognominatus esse Felurus, id est Felis, quod instar Felis seu Feluri, noctu obambulare solitus esset.

Pag. 553. ὁ νισθινὸς λέγει μύγα: ἰακωβ. Non dubito quin scribendum sit, ὅτι νισθινὸς λέγει, &c. Sic enim incipere solent hujusmodi excerpta. Porro hunc Theodori locum descripsit Nicephorus in libr. 15. cap. 22. Sed graviter hallucinatur. Nam Jacobum Monachum qui Leonis Augusti temporibus vixit & encyclicis ejus respondit, confudit cum Jacobo Nisibeno qui Constantii temporibus vixerat, & miraculum illud de puellis canitie resperis perpetraverat, teste Theodorito in Philotheo. Porro ambo isti Jacobi patria Nisibeni fuerunt, ut notavi ad librum secundum Evagrii cap. 9.

ὁ κατὰ τὸ θαύμα πῶς τὴν πηλῶν. Scribendum videtur ὁ τῆτο τὸ θαύμα. ἐν τῷ φιλοθίῳ ἰσχυρῶν. Locus Theodoriti quem indicat Theodorus noster, extat in cap. 21. Philothei.

ἁρμυκα ἡτοίμασε. Idem de se testatur Theodoritus in Historia Philotheo capite jam citato, pag. 866. editionis Jacobi Sirmundi κατεσκευάσα δὲ κατὰ τὸ ἄνευ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων καθιέρων σπυρί, &c.

συμφέρον γινόμενα. Hujus vocabuli significationem non intellexit Musculus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: Suffragatore ejus Acacio Orphanorum nutritore. Atqui σύμφερον hoc loco non significat suffragatorem. Quidem prodesse poterat Gennadio suffragium Acacii. σύμφεροι dicebantur à Græcis, quicumque populi clerique suffragii simul nominati erant ad Episcopatum gerendum. Plures enim initio proponi consueverant, donec conspirantibus omnium suffragiis unus electus fuisset. Hi σύμφεροι & συμφορίζοντες dicebantur. Sic Theophanes in Chronico pag. 116. ubi de electione Palladii Episcopi Antiocheni loquitur, hæc addit συμφορίζοντες ἢ παλλαδίῳ ἢ ἰωάννῃ ἐκαστὸν ἢ ἀναστάσιον ὁ σιλντιάει, ὁ παλὸς βασιλεύσας. Quæ interpretis, vir alioqui doctus & de litteris bene meritus, ita vertit: Cum Palladio etiam electi sunt Joannes Constantini, & Anastasius Silentiarius, &c. Sed vertendum erat. Unâ cum Palladio quorundam suffragiis nominati sunt Joannes Constantini filius, &c. Idem fere significat vocabulum συμφορίζοντες, de quo vido quæ notavi ad Hist-

Ariam Sozomeni. Porro hunc Theodori locum descripsit Nicephorus in cap. 16. libri 15. ubi vocabulum illud σύμφερος retinuit. Sed Joannes Langus illud non intellexit.

ὁ μέγας ἐκκλησίας πάντα κομιζόμενος. Descripsit hunc locum Nicephorus in cap. 22. lib. 15. Sed verba paululum immutavit hoc modo, ὁ ἐκείνου πάντα ἢ καθ' αὐτὸν ἐκκλησίας κομιζόμενος. Ubi notandum est Nicephorum majorem, Ecclesiam vocare ἢ καθ' αὐτὸν; non quod reliquæ Ecclesiæ huic subjactæ, non essent Catholice; sed per excellentiam quandam major Ecclesia Patriarchalis dicebatur Catholica. Sic Epiphanius in hæresi Ariatorum hand procul ab initio, Catholicam Ecclesiam vocat majorem Ecclesiam urbis Alexandria, quæ subjactas habebat plures minores Ecclesias.

λίον ὀνομάθεισε. Hunc locum exscripsit Nicephorus in capite jam citato lib. 15.

φισί ἢ ἰσχυρῶν. Hunc Theodori locum descripsit Theophanes in Chronico pag. 97. suppresso tamen ejus nomine.

τὸν ἄγιον κρυανῶν. Scribendum est κρυανῶν, ut legitur apud Theophanem in Chronico pag. 97. ubi hunc Theodori nostri locum describit.

κατὰ πατριὰς διηγήθῃσαν. Pessime Musculus vertit: Contra fraternitatem divisi sunt. Quasi legoretur κατὰ πατριὰς. πατριὰ Græcè dicitur, factio. Unde πατριάζειν est dissidium excitare, & populum in factiones divideri. Vetus Auctor apud Suidam in verbo πατριὰ. ἀναστάσιον, inquit, ὁ σιλντιάει. ἢ ἰουθιμίου πατριάρχῃ κωσταντίνῳ πύλω καθ' ἑδραν κατασκευάσας μετὰ τῶν ἰσχυριζόντων. Porro Anthimus & Timocles eas factiones excitasse videntur in Ecclesia CP. licet Theodorus noster id aperte non dicat. Videntur autem fuisse Presbyteri. Ait enim Theodorus eos qui Chalcedonensem Synodum sectabantur, collectas egisse cum Anthimo. Anthimus ergo Presbyter fuit, qui plebem colligebat. Cæterum hic Theodori locus extat etiam apud Nicephorum in lib. 15. capite citato. Sed corruptè apud eum editur, ὅσοι ἢ ἐκ ἑσπέρως ἐκείνῳ ἰσχυρῶν, pro ἐκείνῳ.

πίστεος ἠρεσεντο. τὸ ἐν χαλκιδόνι καὶ βίαισι. Totum hunc Theodori locum descripsit Theophanes in Chronico pag. 97. & Nicephorus in lib. 15. cap. 28.

ὁ δὲ τὸν λαὸν εἰς διαίρεσιν ἤγαγεν. Mallem scribere ἰσχυρῶν ἢ τὸν λαόν, &c.

χειροτονεῖ ἐν αὐτῷ ἐπίσκοπον ἀπαμείας ἰω* Scribendum est procul dubio ἰωάννης, ut legitur apud Theophanem in Chronico pag. 98. Fallitur tamen Theodorus Lector, eumque secutus Theophanes, qui Joannem à Petro Fullone Apamensem Episcopum factum esse scribunt Principatu Leonis Augusti, paulò post quam Petrus Fullo, pulso Martyrio Antiochenam sedem occupasset. Non enim eo tempore Joannes à Petro factus est Episcopus, sed aliquanto post, cum regnante Basilio idem Petrus ab Aluro Antiochiam remissus fuisset. Id manifestissimè docet Auctor gestorum de nomine Acacii quæ à Jacobo Sirmundo sunt edita. Illo enim tempore quo de Petro damnatus

retulerat; non longe post etiam de Petro & Joanne scripserat; Petrum apud Constantinopolim monasterium gubernasse. Sed hoc propter crimina delicto, Antiochiam fugisse. Ibi, pulso Martyrio Cætholico Episcopo per hereticos, sedem, ipsius occupasse, continuoque damnatum à Leone tunc Principe ad Oasitanum exilium esse directum. De quo lapsus Constantinopolim rediisse, ac dedisse fidem quod nullas ulterius turbas facere prorsus aude-ret. Sed sicut superius dictum est, Basilioi temporibus, à Timotheo illo damnato qui Constantinopolim venerat, ad Antiochiam remissus fuisse, ut iterum illuc Episcopatum teneret. Quo factò idem Petrus Joannem quendam Presbyterum ordinat Apameæ Episcopum. A quibus non receptus venit Antiochiam & Petrum Episcopatus sui pellit auctorem & invadit ejus Ecclesiam. Quos iterum damnatos dicit Acacius, petens ab Apostolica sede, ut si forte ad eam confugerent, nec visum dignos haberet; & si jam aliquam indulgentiam forsitan impetrassent, irritam esse debere, nec eorum penitentiam recipendam esse. Eadem ferè leguntur in epistola Synodica Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam residentes, & apud Liberatum in Breviario, capite 18. Ex quibus apparet verissimum esse id quod dixi, Petrum scilicet Fullonem, non in prima invasione Episcopatus Antiocheni, id est anno Christi 451. sed in secunda quæ sub Basilico Tyranno contigit, Joannem Apamenis Episcopum ordinasse. Quam ob causam damnatus est ab Acacio in Synodo Constantinopolitana. Idque manifestè docet Acacius ipse in epistola quam ea de re scripsit ad Simplicium Papam, cujus excerpta referuntur in gestis de nomine Acacii.

Ἰσο καθαιρέσις. In Chronico Theophanis pag. 98. scriptum est Ἰσο καθαιρέσις ὄντα, quod idem valet ac καθαιρέσις.

πυρρὸν εἰς ἔξορον. In Oasitanum exilium missus esse dicitur Fullo in gestis de nomine Acacii, quæ paulò ante citavi. Ex quibus corrigendus est Liberatus in Breviario, capite 18.

Ἰσο καὶ κοινὴ ἰσλαβή. Idem legitur apud Theophanem in Chronico pag. 98. De hoc Juliano Martyrii successore loquitur etiam Victor Turonensis in Chronico.

Ἰσο καὶ κοινὴ ἰσλαβή. Extat hic locus apud Theophanem in Chronico pag. 97. & apud Nicephorum in lib. 15. cap. 22. Porro de Ecclesia sancti Thomæ quæ τῶν ἀμαρτιῶν, dicebatur, mentio fit apud Codinum in originibus Constantinopolitanis pag. 52.

Ἰσο καὶ κοινὴ ἰσλαβή. Eadem verba leguntur in Chronico Theophanis pag. 103.

κατὰ οὐνοεικία. Nemo est qui non videat scribendum esse γιγνέσθαι. Paulò post ubi legitur ἐπὶ τῆ σιμβεῖχῃ ἠτέλειται μίλλον, scribendum puto, μόνον ἢ τῆ γιγνέσθαι ἠτέλειται μίλλον, &c.

γινώσκει ἡ κατὰ οὐρανόν. Melius εἰσελάθειν scribitur apud Suidam in verbo γινώσκει. Idem refertur à Nicephoro in lib. 15. cap. 23. & apud Theophanem in Chronico. Sed in Theophane

A perperam excusum est φάντασμα δαιμονίου pro φάσμα.

Βασίλειον ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἀνορθώσεται. Idem habet Theophanes in Chronico pag. 103. ἢ τῷ φαντασματικῷ μὲν ἱπποδρόμῳ τὸν ἴδιον παρῆκα ἐν τῷ καθίσματι τῷ ἱπποδρόμῳ, emendandus est igitur Victor Turonensis in Chronico, ubi scribit, Leonem in septimo contra consuetudinem coronatur. Lego: In Hippodromo contra consuetudinem coronatur. Id enim ut novum atque infectum notat Victor, quod cum superiores Imperatores Constantinopolitani jam inde à Valentis Augusti temporibus, in septimo coronari soliti essent, primus Zeno in Hippodromo coronatus sit, sive ἐν τῷ καθίσματι τῷ ἱπποδρόμῳ, ut loquitur Theophanes. Eadem voce utitur Auctor Chronici Alexandrini in Constantino, Januario & Justo Coss. ubi agit de Circo quem Constantinopoli condidit Constantinus. ποίησας ἐν αὐτῷ καθίσματι θίβετον βασιλικῶν καὶ ἡμιότιμα τῶ ἐν ῥώμῃ ὄντων. Id est: Tribunal in eo fecit unde Imperator ludos Circenses spectaret, ad similitudinem ejus quod est Roma. Addit idem Scriptor, eundem Constantinum juxta Circum sive Hippodromum adificasse palatium, & in eo construxisse ascensum per cochleam ad καθίσμα seu Tribunal Circi. Ejusdem loci iterum meminit paulò post, Gallicano & Symmacho Coss. Post Zenonem reliqui deinceps Imperatores in Circo coronati sunt. De Anastasio id discretè testatur Theophanes in Chronico, pagina 117.

καὶ τῶν τῶν ἀπ' αὐτῶν. Apud Theophanem in Chronico pagin. 103. ubi hic Theodori locus describitur, excusum est, καὶ τῶν τῶν συζυγῶν. Quam scripturam in interpretatione mea secutus sum.

ὁ γὰρ ἀτακτοὺς ἀλεξανδρίων. Posset etiam legi ἀτάκτων, quemadmodum scribitur apud Nicephorum in libro 16. cap. 7. & apud Theophanem in Chronico pag. 104.

ὁ πρὸ λεγομένου οὐράζων. Sic etiam legitur apud Theophanem in Chronico, paginà jam citatà, ubi hic Theodori locus describitur, suppresso tamen ejus nomine. Sed difficultas est quidnam fuerit οὐράζων, utrum porticus, an aliud quiddam. Certè ædificium quoddam, seu opus publicum Constantinopoli ita dictum fuisse testatur Cedrenus in Justiniano, anno 5. ejus Imperii, τότε δὲ ἐνεργήσθη καὶ τὸ οὐράζων.

μετ' εὐχέλωνος ἐπέσπειρον. Procul dubio scribendum est, μετ' εὐχέλωνος, ut legitur apud Theophanem, & apud Nicephorum in locis jam citatis.

διελίχθη ὁ μοναχὸς ἐλύμπιος. In Chronico Theophanis pag. 105. ubi hic Theodori locus describitur, desunt hæc verba, ὁ μοναχὸς ἐλύμπιος.

ἢ τὰ δέματα τῶ θρόνου ἀπέθωνε. Intelligit jus Patriarchicum, sive jus ordinationis Metropolitanorum ac reliquorum Episcoporum, quod Basiliscus datis antencyclis litteris, restituit Ecclesiæ Constantinopolitanæ, ut docet Evagrius noster

in libro 3. cap. 7. ad quem locum vide, si placet, quæ notavi.

ἰσθυσσομοιο. De loco in quo Basiliscus tyrannus interit, dissentiunt antiqui Scriptores. Marcellinus quidem in Chronico, & ex illo Jordanes in libro de Successione Regnorum, Basiliscum in oppido Cappadociæ Limnis periisse tradunt, quibus consentit Auctor Chronici Alexandrini; sed Victor Turonensis in Chronico. Basiliscum Saimis Cappadociæ mortuum esse scribit cum uxore ac liberis. Quod quidem propius accedit ad scripturam Theodori nostri. Theophanes vero

in Chronico pag. 107. Basiliscum unâ cum uxore & liberis Cuculum Cappadociæ deportatum fuisse scribit.

ἑμμεδλον δ' ἀποκόπιον. Idem legitur apud Theophanem in Chronico pag. 109. De motu Marciani & Procopii loquitur etiam Candidus Iaurus in lib. 2. Hist. & Malchus in excerptis legationum pag. 68. editionis Augustanæ, ubi *ἀποκόπιον δ' ἑμμεδλον* vocat quos Theodorus ac Theophanes Procopium & Romulum appellant. Contigit porro hic motus Indictione quarta, Placido Ioh. Cof.

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN EXCERPTA EX LIBRO II.
HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
THEODORI LECTORIS.

Aπὸ δεκαοκτὼ μιλίων. Theophanes in Chronico pag. 114. scriptum habet *δωτὶ δ' ὀκτώκα μιλίων*. Sed vulgatam Theodori nostri Lectionem retinuit Nicephorus in libro 16. cap. 10. De hac translatione reliquiarum Eustathii, Victor Turonensis ita scribit: *Post Consulatum tertium Longini viri clarissimi Calendio Antiochenus Episcopus, reliquias prædecessoris sui Eustathii Episcopi & Confessoris, ex Philippis Macedonia collegit, & Antiochiam summo cum honore perdidit.*

τὸ κατὰ ματθῶσι ἐναφ' ἑλίων. Hic Theodori locus extat apud Suidam aliquot vocibus auctior in voce *Θήνα*.

πάλιν βασιλικῆς ἱερᾶς τῶν. Delenda est vox *πάλιν*, utpote superflua.

Pag. 558. *ἔν τῳ ἄλλῳ σιφῶν.* Assentior Christophorono & Savilio, qui ad oram sui codicis emendarunt *ἔν τῳ ἄλλῳ σιφῶν*. Certè Ecclesia sancti Stephani erat in Palatio, ut docet Codinus in originibus Constantinopolitanis. Alexander Monachus in Enchomio sancti Barnabæ apud Surium in tomo tertio, de hac re ita scribit: *Evangelium illud Imperator in manu suâ sumpsit, & deosculatus est; atque multo exornatum in Palatio suo reposuit, ubi ad hodiernum usque diem servatur, & in magna quinta Pascha Feria quotannis in Palatio oratorio Evangelium ex eo libro recitatur.*

προδοσία τῆς γαμντῆς ἀποκόπιον. Hunc locum supplevi ex Theophanis Chronico pag. 114. ubi ita scribitur: *προδοσί τῆ ἀδελφῆ τῆς γαμντῆς ἀποκόπιον, ἀφ' ἧ παραφθόσι τῶν ἑμμεδλον.* Verum in Theophane, perinde ac in Theodoro nostro

A corrigendum est *προκόπιον*. Fuit hic Trocundus frater Hilli Magistri officiorum. Qui Conlatum gessit anno Christi 482. una cum Severino. Sic enim in Chronico Marcellini hic annus notatur Indictione quinta, Trocundo & Severino Cof. Nec aliter in Chronico Alexandrino. Ex quo emendandum est Chronicon Victoris Turonensis, in quo scriptum est: *Trocundo V. C. Cof.*

ἐν ἰδέσθῃ. Hujus Edessenæ scholæ nullam alibi mentionem reperio. Cassiodorus quidem in præfatione divinarum Institutionum scribit, suâ adhuc ætate Nisibi scholam fuisse Ecclesiasticorum dogmatum. Sed Cassiodorum memoriæ vitio lapsum esse existimo, & Nisibin urbem pro Edessa posuisse. Nisibis enim Cassiodori ætate sub ditione Persarum erat, jam inde à temporibus Joviani Augusti qui Persis eam tradiderat. De hac Edessena schola iterum loquitur Theodorus infra, ubi eam à Zenone sublatam esse dicit.

ἀποκαθάρσιον τῆς τόπῃ. Ante hæc verba sub distinctionem apposui, prorsus necessariam. Quod cum Musculus non animadvertisset, pessime hunc locum interpretatus est. Porro hæc verba duobus modis intelligi possunt; aut de iis qui huic Edessenæ scholæ præerant; aut de ipsis Episcopis qui Edessenam Ecclesiam administrabant. Vocabulum enim *τόπῃ* utrumque significare non incommode potest. Certè Ibas Edessenus Episcopus Nestorianam hæresin fovisse à plebriusque existimatus est, ut constat ex actis Chalcedonenis Concilii.

ὡς τῶν ῥωμαίων ἀνάξιος. Rectius apud Theophanem in Chronico, pag. 117. adduntur hæc verba, τῆς βασιλείας.

Ὡς ἔστι. Scribendum est ῥηλωτρίας ὤσης, ut legitur apud Theophanem in Chronico pag. 117. ubi hic Theodori locus describitur, dissimulato tamen ejus nomine.

πῶς ὁμολογίαν ἀπὸ βασιλείας. Malim omnino scribere βασιλείας, quemadmodum legitur in Chronico Theophanis pag. 120.

Pag. 559. ὡς τῶν κοτυακίων ἐξιδραμόν. Hæc uberius exposita leguntur apud Theophanem in Chronico, pagin. 118. De hac clade Isaurorum ad Cotiæm Phrygiæ loquitur Marcellinus in Chronico, Indictio-ne 15. Anastasio Aug. & Rufo Coll.

Ὡς τῶν ἰσαύρων καλῶν. Scribendum est procul dubio ἀσκαλῶν, quemadmodum legitur apud Theophanem in Chronico pag. 119. Paulò post, ubi legebatur ἀπὸ ἰωάννου τῶν κορυμίων, emenda-vi, τῶν πατριῶν, ut legitur apud Theopha-nem. Error natus est ex scripturæ compendio.

ἀι ἰουχαί σου. Post hæc verba Asteriscus in edi-tione Roberti Stephani appositus, locum hunc mutilum esse indicat. Verum ex Theophanis Chronico pag. 120. locus suppletus est hoc mo-do: ἀι ἰουχαί σου ὡς μέγα τὸς φίλους σου ἠσέλωσαν. Id est: Orationes tuas, ὁ Magne vir, amicos tuos fuligine impleverunt. Apud Cedrenum tamen in Chronico, ad annum 5. Anastasii aliter scriptum inveni, hoc scilicet modo: ἀι ἰουχαί σου ἀι μεγάλας τὸς φίλους σου ἠσέλωσαν. Sed Theophanis scriptu-ra rectior mihi videtur. Porro Anastasius his verbis exprobrabat Euphemio Patriarchæ, ami-citiam & societatem cum gente Isaurorum: Qui-bus nihil profuisse ajebat orationes Euphe-mii.

Ἐμφοροδὸν τῷ μετατοεῖς. Theophanes in Chro-nico pag. 119. scriptum habet, ἀπὸ τῶ μαρτυρεῖς. Atque ita legit Anastasius Bibliothecarius, qui Theophanem Latinè interpretatus est. Sed ve-rrior est scriptura Theodori nostri, Ἐμφοροδὸν τῷ μετατοεῖς. Metatorium locus erat in Ecclesia, in quem descendebat Patriarcha post peractum of-ficium, & ex quo procedebat ad altare, quem-admodum scribitur in Euchologio Græcorum; ubi idem esse dicitur cum Diaconico, sive Se-cretario. De Metatorio locus est illustris in vi-ta Imperatoris Leonis Philosophi, qui ob quar-tas nuptias excommunicatus erat à Patriarcha; ἔδειν δὲ τῷ δέξιν μίρην διήρχητο εἰς τὸ μετατό-ειον. Quæ verba leguntur etiam apud Cedre-num pagin. 495. editionis Augustanæ. Ex quo colligitur, Metatorium separatim fuisse ab Ec-clesia, seu potius ab altari. Eiusdem loci men-tio fit à Codino in originibus Constantinopoli-tanis.

πῶς λογομίνω σέραν. Apud Theophanem in Chronico pagin. 120. scriptum est, τῶ λογομίνω σείρας, cujus Interpres in Annotationibus, ge-nus gladii fuisse existimat. Ego verò adduci non possum ut credam, gladio aut hasta armatos fuisse Clericos, dum Patriarcha ad altare pro-cederet Missarum solennia celebraturus. Ego potius seram esse crediderim, quâ fores obseran-

atur. Eustathius ad Odysseam, ἡ, ἐν τῷ δὲ εἰλωφθαί δοκεῖ ἡ ἰδωτικῶς, εἰρα ἡ τῶς εἰρας κλείουσα. Cæterum Theophanes hic dissentit à Theodoro. Nam Theodorus noster insidiato-rem Euphemii non à Paulo Defensore occisum esse tradit, sed ab alio quodam Clerico.

ὡς δις εἰς τὸ ἰπποδρόμιον ἐδραμόν. Pro ἰς ἔστι scribendum videtur εἰς ἔστι, uti jam supra emen-davi. Si quis tamen vulgatam lectionem retine-re maluerit, non magnopere repugnabo. Vi-detur enim phrasis esse familiaris Theodoro no-stro.

ὡς δὲ ἀδελφιδέε. Eadem habet Theophanes in Chronico pag. 121. Et Nicephorus in libro 16. cap. 26. Interpres quidem Nicephori ἀδελφιδέε, fratris filium vertit. Musculus verò nepotem ex Bforore. Medius inter utrumque Jacobus Goar, qui Theophanem Latinitate donavit, Nepotem simpliciter interpretatur.

τὸ ὠμοθέριον τὸ ἠρισσοποιεῖ. Quæri non imme-Pag. 560. rito potest, quâ de causa Macedonius Constanti-nopolitanus Episcopus pallium sibi auferri præce-perit. Mihi quidem videtur id honoris Euphe-mii causa fecisse, ne Euphemio præsentē, & ad-huc intra Ecclesiam consistente, ipse in Episcopatu-m ejus invasisse videretur; Euphemius enim per vim depositus fuerat.

εἰσαλθεῖν πρὸς τὸν εὐφῆμιον. Musculus legisse vi-detur εἰσαλθεῖν, quam scripturam magis probō. Apud Theophanem in Chronico pag. 121. legitur εἰσαλθῶν, δανειζόμενός τε, &c.

τῶν κορυφῶν δωδεκά. Scribendum puto, τῶν δωδεκά τῶν κορυφῶν πέτρας ἢ πύλων. Petrus enim propriè & per excellentiam vocari solet à Græcis Coryphæus Apostolorum, ut jam alii observarunt. Interdum tamen Petrus simul ac Paulus coryphæi dicuntur Apostolorum. Ita Prudentius in li-bro de' ceteran.

Hic nempe jam regnant duo,
Apostolorum Principes:
Alter vocatur genitum;
Alter Cathedram possidens
Primum, &c.

Quare scribendum erit hoc loco, τῶν κορυφῶν ἀποστολῶν.

Ὡς τῷ τῷ φῆσι δικας. Scribendum est procul dubio συνοδικῶς. Certè apud Nicephorum in li-bro 16. cap. 35. ubi hic Theodori locus describi-tur, legitur τὰ συνοδικῶς, supple γράμματα. Apud Theophanem autem in Chronico, pagin. 123. scriptum est τὸ συνοδικῶν in singulari numero. De his porro Synodicis litteris multa observa-vit Bernardinus Ferrarius in libro secundo de Ecclesiasticis litteris capite sexto. Nonnulla etiam scripsi in libro tertio Observationum Ecclesiasticarum ad Socratem atque Sozome-num.

Ὡς τῷ λαῷ πρὸς βασιλεῖ. Musculus legisse vi-detur, ὡς τῷ λαῷ, ut ex interpretatione ejus appa-ret. Sic enim vertit: Festus verò, sicut fertur, Imperatori clanculum pollicitus est, persuasurum se Romano Episcopo, &c. Vulgatam ta-men scripturam confirmat Nicephorus in ca-pite tricelimo quinto libri 16. ubi hunc Theo-dori locum ita refert: ὁ δὲ φῆσεν λαῷ μαλ-

μὲν βασιλεὺς προσίαν ὑπετίθει ἰσαίως ἔχειν καὶ ἀνα-
 στασιὸν τὸν ἀπὸ τῶν βασιλέων ἀείδειν τῶν ἑλλήνων ἢ ἰου-
 τικῶν συντίθειν, καὶ αὐτόχρονα τούτω ἐπονομαίειν.
 Id est, ut Langus vertit: *Et Festus in secreto col-
 loquio Imperatori significavit, Anastasium Roma-
 num Anasitium se facile adducere posse, ut Ze-
 nonis Henotico assentiretur, eique manu sua sub-
 scriberet.* Certè verbum ὑπετίθει id signifi-
 cat. Sic enim Theodorus noster id verbum usur-
 pavit paulò antè, ubi de quodam sicario agit, qui
 Euphemium occidere voluerat. Verum apud
 Theophanem in Chronico, pag. 123. ubi hic Theo-
 dori locus describitur, legitur συντίθειν; quod
 quidem magis placet. Hæc autem duo verba
 longè diversum efficiunt sensum. Prius enim il-
 lud ὑπετίθει, designat Festum id consilium de-
 disse Anastasio Imperatori, ut persuadere co-
 naretur Anastasio Papæ, ut Zenonis Henoti-
 cum susciperet. Alterum autem verbum συντίθει-
 νος, denotat Festum ab Imperatore Anastasio solli-
 citatum, promississe ei, persuasurum se Anta-
 stasio Papæ, ut Zenonis Henotico subscriberet.
 Atque hic posterior sensus verior vi-
 detur.

ἢ ἡγήματα. Hunc locum Nicephorus ita ex-
 pressit: *διὰ συνδωλῶ ἐποιεῖτο ἡγήματα τὸ ὑπερημα-
 τὸν καθυπογράψαι.* Id est, ut vertit Langus:
*Proinde operam dedit, ut vel per speciem aut si-
 mulationem, ea quam pollicitus fuerat, sub-
 scriptio perficeretur.* Ego verò scribendum esse
 existimo ἢ ἡγήματα, ut hic sit sensus hujus lo-
 ci. Festus Romam reversus, cum Anastasium
 Papam mortuum deprehendisset, schisma in Ec-
 clesia Romana excitavit, ut ejus occasione per-
 ficeret, id quod pollicitus fuerat Anastasio Impe-
 ratori.

ἢ τὸ ἐδῶ βασιλείῃ τινι. Dubitari non im-
 merito potest, cur præter consuetudinem id fa-
 ctum esse scribat Theodorus; an quia moris non
 erat, ut ex civibus Romanis eligeretur Episcopus
 urbis Romæ. Sed hoc dici non potest, cum &
 Anastasius Papa qui paulò antè obierat, & multi
 ante illum Episcopi urbis Romæ facti sint natione
 Romani, ut videre est in vitis Episcoporum Ro-
 manorum. Verba igitur illa, ἢ τὸ ἐδῶ,
 non referuntur ad id quod proximè sequitur. Re-
 ferenda sunt igitur potius ad id quod antecedit:
ἢ ἡγήματα εἰς ἐπίσκοπον ἢ τὸ ἐδῶ. Neque
 enim hæc consuetudo fuerat Romanorum in
 electione Episcopi urbis Romæ, ut decretum
 seu plephisma fieret de electione Pontificis Ro-
 mani. Hujusmodi enim decreta fiebant in electio-
 ne Metropolitanorum, ut docet Canon 28. Synodi
 Chalcedonenſis.

ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ. Queret hic quispiam,
 cur Theodoricus Gothorum Rex Afer dicatur.
 Sic enim cognominatur, non solum à Theodoro
 nostro, sed etiam à Theophane ac Nicephoro.
 Equidem fateor hujus cognomenti causam
 mihi prorsus ignotam esse. Græci quidem Theo-
 doricum hunc Valamerem cognominant, eò
 quòd Valameris Regis Gothorum filius esset,
 aut potius nepos. An fortasse Vaser cognomi-
 natus est, ob eximiam prudentiam atque astu-
 tiam; quod cognomentum postea Græci in

A ἀφῆρ mutarunt; cum Vafrum idem esse cum
 Afro existimarent. Sed hæc levis conjectura
 est.

ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ. Scribendum est procul dubio, *ἢ ἡγορη-
 τὸς ἢ ἀφῆρ*, ut legitur apud Suidam in voce ἡγορη-
 τῶν, ubi hic Theodori locus describitur. Ean-
 dem historiam ex Theodoro nostro describit Ni-
 cephorus in cap. 35. libri 16. Verum ejus Inter-
 pres gravi contumelia affecit Theodoricum, dum
 eum puerorum amore arfisse fingit; quod ta-
 men non dicit Nicephorus. Sic enim ille: *ἡγορη-
 τὸς ἢ ἀφῆρ, καὶ πάντες τὸ ἡδονὴν παρ' ἐκείνου ἀπέ-
 λκον. Quæ sic vertenda erat: Ministrum
 quendam, Catholica fidei sectatorem, Theodori-
 cius Afer mirum in modum adamabat; &
 cuncta quæ illi jucunda essent, promptissime tri-
 buebat.*

B τὸς ἀφῆρ ἐφορήσεν, Rectius apud Suidam scri-
 bitur, τὰ ἀφῆρ ἐφορήσεν.

ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ. Scribendum pro-
 cul dubio est ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ, seu Zani populi erant
 Lazis finitimi & Armeniis; de quibus multa
 scripsi in Annotationibus ad librum 25. Amma-
 ni Marcellini, haud præcal ab initio. Hoc au-
 tem mendum natum esse ex affinitate littera-
 rum; nam τζ & β magnam inter se habent simili-
 tudinem.

κατὰ τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὸ μακεδόν. Lego
 κατὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ μακεδόν. Vide Theophanem
 pag. 128.

ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ. Idem scribit Theophanes
 in Chronico pagin. 128. ubi non probò verionem
 Interpretis, qui sic vertit: *Ut Praefectus in con-
 ventibus Ecclesiasticis, vel publicis processionibus
 Imperatorem ponè sequeretur, novio commento
 Anastasius edixit.* Atqui Theophanes non dicit
 Praefectum urbis à tergo Imperatorem secutum
 esse; sed simpliciter justum esse sequi. Non igitur
 Imperatorem sequebatur à tergo Praefectus ur-
 bis, sed populum urbis Constantinopolitanae, ne for-
 tē seditionem commoveret. Neque enim semper
 Imperator supplicationibus publicis intererat.

τὸν ἑσὸ τῆς τινάρετος συνδωλῶ ζῆλον. Lego τὸν
 ὑπὲρ τῆς τετάρτης, &c.

ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ. Melius apud Theophanem in
 Chronico pag. 128. scriptum est ἀχολίον; vel ut
 quidam manuscriptorum codices habent, ἀχολίον. Sic
 Acholius Thessalonicensis Episcopus, qui Theo-
 dosii senioris temporibus floruit, à quibusdam
 Acholius, ab aliis Aecholius nominatur. Euc-
 holius autem Græcum non est.

ἢ ἡγορητὸς ἢ ἀφῆρ. Post hæc verba in editione Ro-
 berti Stephani lacuna est trium circiter verbo-
 rum capax, quam ex Theophanis Chronico pa-
 gin. 129. ita suppleo: *αὐτὸς ἢ μόνος ἀντίρ-
 ρη τῶν βασιλέων ἀναδηματίων, &c.* Id est: *ipse
 vero solus rescripsit Imperatori, anathematizans,
 &c.*

ἢ πῶς ἐν χαλκιδόνι σύνοδον. Corrigendum est
 Theophanis Chronicum, pag. 130. in quo ita le-
 gitur: *καὶ πῶς ἐν χαλκιδόνι σύνοδον ἀποδείξει.*
 Vox illa ἀποδείξει, adjecta esse videtur à quo-
 dam Helix Hierosolymitani Episcopi fautore,
 qui illum culpa liberare satagebat. Verum
 ipse

ipse Theophanes paulò post, hanc adjectionem A
refutat, & quartam Synodum Chalcedonensem
ab Helia Hierosolymitano Episcopo condemna-
tam fuisse testatur. Sic enim scribit in eadem
pagina: ὁ δὲ βασιλεὺς μακροβίων τὸν καισαρικὴν-
πύλων ἠγάγετο ἀναθιμασίῃ πρὸς ἐν χαλκιδόνι
ἐκδοθέν καὶ ἀπὸ τῆς ἡλίας ἱεροσολύμων. Et iterum
pag. 131. ἡλίας δὲ ὁ ἱεροσολύμων ἐξ πρὸς ἐν χαλκιδόνι
ἐκδοθέν ἀναθιμασίῃ. Id est: Helias vero Hieroso-
lymorum Episcopus, Chalcedonensem Synodum
rejicere se scripto testatus est. Delenda est igitur
in Theophane vox ἀναθιμασίῃ, quæ nec in co-
dice Palatino habetur. Scio quidem Anastasium
Bibliothecarium eam vocem in versione sua ex-
pressisse. Verùm ejus interpretationem refutant
ipsius Theophanis verba, quæ superius protu-
limus.

Pag. 562. βασιλεὺς τινὰ βάρβαρον. Sic etiam legitur apud
Theophanem in Chronico pag. 130. Verum ibi
Vaticanus codex rectius scriptum habet: βάρβαν.
Certè paulo post in Theodoro nostro dicitur βάρ-
βας. Victor Turonensis in Chronico, ipsum
Episcopum Arianum ita appellat; Sic enim scri-
bit: Patrius & Hyrtio Coss. Barbas quidam
Ariani erroris Episcopus, dum presumit contra re-
gulam supra baptizandum dicere: Baptizat te
Barbas in nomine Patris per Filium in Spiritu
sancto; proinus aqua ex qua futurus eras baptiz-
are hominem, usquam comparavit; vas verò ipsum
in quo aqua erat, confractum est. Vide Cedre-
num ad annum 20. Anastasii.

ἡ δὲ ἀπόρησις. Sic vocabantur obtrectatores
Synodi Chalcedonenfis. Et Theodorus quidem
noster paulo post, ἀπορησῆς μοιχαλῆς vocat, eò
quod horum Antesignani essent Monachi. Theo-
phanes vero pag. 132. Clericos etiam & Episcopos
eis accenset. Inter epistolas Ephremii Antiochen-
sis Episcopi, una fuit inscripta: πρὸς τῆς ἀπορη-
σῆς καλλιπῆς. Id est: Ad schismaticos Monaste-
rii Callinici, ut testatur Photius in Bibliotheca
cap. 228. Hi etiam alio nomine διακενόμενοι vo-
cabantur, id est, Separati, ut ad Evagrium no-
tavi.

ὅτι ἡ ἀπόρησις ἡ μὲν πολλῶν. Scribendum est μὲν πλη-
γῶν, ut legitur apud Theophanem in Chronico pa-
gin. 132. ubi hic Theodori locus compendiosè re-
fertur. Sed videntur plura hic desiderari, quæ ex
Theophane ita suppleri possunt: ὅτι ἡ ἀπόρησις ἡ
μὲν πολλῶν ἀντὶ τῆς ἐξέλιξεν. Quam emendatio-
nem confirmat etiam Nicephorus in lib. 16. cap. 45.
ubi hunc locum Theodori describens, sic ait: ὁ δὲ
καὶ τῶν ἐκείνων διαθηματικῶν ἀπορησῆς τῆς ἐκείνων
σὺν ἀπὸ τῶν.

κατὰ μακροβίου κείμενον. Scribendum puto κει-
μένου. Paulo post etiam lege μὲν κεραιῶν.

Pag. 563. λιτροβόλλω ἐν κήρυκα. Apud Theophanem in
Chronico pag. 233. excusum est: λιτροβόλλω ἐν κή-
ρυκα. Ubi vide quæ notavit Interpres.

τὰς εἰκόνας μακροβίου. Mos erat, ut Patriarcha-
rum imagines in Ecclesiis collocarentur. Nec ve-
rò Patriarcharum solum, id enim minus mirandum
esset, cum Patriarchæ non minus quàm Impera-
tores ipsi colerentur; verum etiam Orphanotro-
phorum, & aliorum Clericorum imagines, ho-
noris causa collocabantur in Ecclesiis. Testa-

tur id vetus Auctor. Malchus ni fallor, apud Sui-
dam in ἀκρίαις; ubi dicit eos qui ab Acacio bene-
ficus affecti fuerant, vivente adhuc Gennadio
Patriarchâ, imagines ejus in cunctis Ecclesiis
erexisse. Præcipuè verò in Ecclesia quæ est juxta
navale, Gennadium Patriarcham, & Acacium
depinxisse, atque inter hos medium Servatorem
nostrum Jesum Christum, qui hæc Genna-
dio diceret: *Destruere hæc Ecclesiam, & suc-
cessoris tui temporibus illam restaurabo.* Scribe
igitur apud Suidam: ἐν μεταξὺ τῶν ἐν τῶν κή-
ρυκα τῆς γυναικῶν, &c. Scio quidem Baro-
nium ad annum Christi 488. existimasse eas ima-
gines Acacio positas fuisse dum esset Patriarcha;
sed Baronium refellunt verba Malchi apud Sui-
dam, qui Ecclesiam illam juxta navale, in qua
imago erat Acacii, Tessellato opere fabrica-
tam, sub Gennadio Patriarcha absolutam esse
testatur; nec verum est quod idem Baronius
illuc observat, primum ex Patriarchis Aca-
cium hunc honorem affectasse. Nam ex Sui-
dæ loco à nobis allato apertè convincitur,
eum morem Gennadii temporibus jam inva-
luisse.

ἰωάννης ὁ διακενόμενος. μὲν σὺν ἡμῶν ἱεροποιῶν. Hunc
Theodori locum descripsit Nicephorus in cap. 29.
libri 16. ἰωάννης ὁ διακενόμενος, &c. Quæ
Nicephori verba Joannes Langus ita
veritè: *Joannes porro, qui cum illo, Severo scilicet,
judicio contendit, scriptum reliquit, &c.* Ve-
rum ut liberè dicam id quod res est, nec Lan-
gus, nec Nicephorus ipse intellexit quid esset
διακενόμενος hoc in loco. Obtrectatores Chal-
cedonenfis Synodi, qui Eutychem ac Dioscori
doctrinam defendebant, διακενόμενοι se
appellarunt, ut docet ipse Nicephorus in libro 18.
cap. 45. Ex horum numero fuit Imperator Ana-
stasius, uti docet Leontius Scholasticus in li-
bro 5. de Sectis: τῶν γὰρ διακενόμενων λέω ὁ ἀνα-
στάσιος. Leunclavius quidem qui Leontium La-
tinè vertit τῶν διακενόμενων, Hastantes perpetuò
interpretatur; quod non probo. Melius Joan-
nes Langus segregatos vertit. Ita enim hoc ver-
bum usurpat Socrates Scholasticus in Historia
Ecclesiastica, ut memini legere: Et hæc qui-
dem de voce διακενόμενος. Cæterum hic Joan-
nes videtur esse, qui Ecclesiasticam Historiam
scripserat libris decem, quorum quinque dun-
taxat priores à se lectos fuisse testatur Photius
in Bibliotheca. Quibus in libris Joannes ille
Chalcedonensem Synodum probis onerabat,
ut ibidem scribit Phorius. Meritò igitur à
Theodoro nostro vocatur διακενόμενος. Cita-
tur hic διακενόμενος non semel ab anonymo, qui
Græcè scripsit de Originibus Constantinopolita-
nis. Et in septima Synodo actione 5. citatur lo-
cus ex Historia Ecclesiastica Joannis Dacrinome-
ni, de Xenais.

μὲν σὺν ἡμῶν ἱεροποιῶν. Scribendum est procul du-
bio, μὲν σὺν ἡμῶν, quemadmodum legisse videtur
Musculus. Cujus versionem hic magnopere
laudo.

ἀιτηθεὶς ἐκ τῶν συγγενῶν ἀιτή. Hæc verba ad
Severum referenda sunt, qui à familiaribus suis
rogatus, Synodum Chalcedonensem anathe-
mati-

matizavit, ut ex hoc Theodori loco scribit Nicephorus in lib. 16. cap. 19. Pessimè igitur Musculus hæc ad Timotheum retulit Constantinopolitanum Episcopum.

τιμίδι. τὸ τῶν πραικρίτων. Idem scribit Nicephorus in cap. 35. libri 16. ubi hunc Theodori locum describit. Alii tamen Auctores sunt, Petrum Fullonem primum in Ecclesia instituisse, ut Nicænum Symbolum recitaretur in singulis collectis, quemadmodum scribit Nicephorus in loco citato, & Theodorus noster infra pag. 566.

προβαλίσαι ἐπίσκοπον. Assentior viris doctis, qui jampridem emendarunt ἡγούμενον. Ita certè legit Theophanes in Chronico pag. 135. & Nicephorus in lib. 16. cap. 25.

Pag. 564. χαλιπῶς αὐτοὶ ἠτοίμασαν. Scribendum est procul dubio ἠτίμασαν, ut legitur apud Theophanem in Chronico, pag. 135.

ταῦτα μαθεὶν ἱεραρίων. Scribendum est, τὸ το λαβεῖν ἱεραρίω, quemadmodum legitur apud Theophanem in Chronico p. 130. nisi quòd Theophanes pro verbo ἱεραρίω, scriptum habet ἱεραρίω. Castrum quoque appellatio non nihil diversa est apud Theophanem.

ἡλθε δὲ τῶν ἰνδῶν, supple μαγείαν. Plures enim magicæ artis species fuerunt; prima, Persica, secunda, Judaica, ut docet Plinius in libro tricesimo. Habuerunt certè Judæi Exorcistas, qui demones certis carminibus ambigebant.

Θεὸς ἑοικὸς τῶν σαρκῶν κατεδέξατο. Assentior Savilio, qui in margine sui codicis annotavit scribendum sibi videri ἑοικὸς. Ita certè scribitur apud Theophanem in Chronico pag. 136. ubi hic Theodori locus describitur. Et apud Nicephorum Callistum in cap. 35. libri 16. & apud Cedrenum in Chronico.

Pag. 565. ἀνυπόκως ὑπαυχῶσαν. Idem adverbium legitur apud Nicephorum in loco supra laudato, Verum nec Langus nec Musculus ejus vocis vim ac significationem intellexerunt. ἀνυπόκως idem valet ac μὴ συνταξάμενος, hoc est, Vale non dicto abierunt.

σφραγίσαι τὸν τάφον. Apud Theophanem in Chronico pag. 138. nec non apud Cedrenum legitur τὸ σφραγίσαι; quam scripturam vulgatæ lectioni Theodori nostri longè præferunt viri docti qui Theophanem notis illustrarunt. Neque enim Macedonius crucis signo tumultum suum obsignavit; sed populum qui aderat, ut se adhuc Patriarcham esse ostenderet. Certè si tumultum duntaxat signo crucis obsignasset Macedonius, dicendum erat σφραγίσαι τὸν τάφον, non autem τὸν τάφον.

ἐπιθῆναι τὸ σῶμα. Hucusque excerpta ex libro secundo Ecclesiasticæ Historiæ Theodori Lectoris. Quæ verò deinceps sequuntur, videntur esse nova collectanea ejusdem Scriptoris; quæ Nicephorus, cum Theodori Lectoris Historiam diligentius perlegisset, ex eodem Scriptore collegit, & appendicis loco hic adjecit.

ἀνδρῶς ἢ τῶν σαμσατών. Hunc locum certissima conjectura emendavi hoc modo: ἀνδρῶν ἢ τῶν σαμσατών, &c. Etenim Andreas Samosatensis Episcopus, mandatu Joannis Antiocheni Episcopi,

A scripsit adversus duodecim Cyrilli capitula, una cum Theodorito, ut testatur Liberatus in Breviario cap. 4. & ex illo Baronius ad annum Christi 430. & 431. Quare in fine hujus capituli scribendum est omnino: ὡς ἠρέψαντα κατὰ τὸν δόγματι καὶ αὐτῶν μὲν τῶν Θεοδορίτων. Porro quod paulò ante affirmat Theodorus noster, Theodoritum post reconciliationem inter Aegyptios atque Orientales factam, scripsisse adversus duodecim Cyrilli capitula; id est, anno Christi 432. id nullatenus probabile mihi videtur. Ceterum hic Andreas Samosatensis Episcopus, in secunda Ephesina Synodo depositus est à Dioscuro, ut in Chron. testatur Theophanes.

μὴταπιμάρμοι τῶν εἰσῶ. Scribendum videtur μὴταπιμάρμοι τῶν εἰσῶ. Vulgata enim scriptura ferri non potest. Paulò post etiam corrigendum est, ἀνοιχθῆσαν αὐτῶν ἐπιμάρμοι; id est, ἡράματα τῆς ἀκωνοησίας.

ἔπερ ἰσοθεὶ καὶ Θεοδόσει. Id certè non extat in Pag. 564. quinque libris Ecclesiasticæ Historiæ Theodori quos habemus. Hi enim libri usque ad Imperium Theodosii junioris duntaxat progrediuntur. Quod si quis contendat opus Ecclesiasticæ Historiæ Theodori decem libris comprehensum fuisse, à Vincennalibus scilicet Constantini Magni usque ad Imperium Leonis Augusti, ut scribit Gennadius in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis; ne sic quidem verum esse poterit quod in his excerptis legitur. Neque enim principatu Leonis Augusti, sed Zenonis temporibus Petrus Mongus Salophacioli reliquias ex sepulchro effodit Baronius ad annum Christi 494. Theodoritum juniorem hic intelligi censet; ex cujus Ecclesiasticæ Historia locum affert Joannes Damascenus.

καὶ δὲ τῶν εὐνοδῶν. Id est, Ob Synodum Chalcedoniensem, quam idem Petrus Mongus publicè in Ecclesia anathematizaverat.

καλαυδῶνα λίξι ἐν βουλαντίῳ χειροτονθῆναι. Post mortem Stephani junioris Calendio in ejus locum subrogatus, Antiochenam Ecclesiam gubernavit, Trocundo & Severino Coss. anno Christi 482. ut ex epistola Simplicii Papæ doctè observavit Baronius. Hunc Acacius Constantinopolitanus Episcopus, jussu Zenonis Augusti Episcopum ordinavit Constantinopoli, sicut & decessorem ejus Stephanum prius ordinaverat, quemadmodum scribit Theophanes in Chronico pag. 130. Idem etiam confirmat Nicephorus in libro 15. cap. 28. his verbis: μὲν δὲ εἰσῶνεν καλαυδῶν τῆν κωνσταντίνην ἐπισκοπὴν τῆς τῆς ἐπισκοπῆς ἀκακίαν ἐχειρίζεται. Sed & in gestis de nomine Acacii, quæ Jacobus Sirmundus in Lucam edidit, id ipsum disertè refertur his verbis: Cujus Acacii audacia deteriora committens, etiam Petrum Antiochenum, ejusdem Catholico Calendione quem ipse ordinaverat, ad Antiochenam mittit Ecclesiam. Denique Simplicius Papa in epistola ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum id ipsum non obscure significat. Quid enim aliud sonant hæc verba: Antiocheni exordium Sacerdotis quæ ratione scribentis fuerit indicatum, quam vix minime nos latere potuerit, tamen & ipse, vel Synodus ejus indicavit. Quod sicut non optavimus fieri, ita faciles excusationi quam necessitas fecit, exiit.

existimus; quia quod voluntarium non est, non potest vocari in reatum, &c. Quis enim reatus? quæ necessitas excusanda fuit apud Simplicium, nisi quod Calendionem contra leges Ecclesiasticas, Constantinopolim ordinaverat Acacius, jussu Zenonis Augusti, ut ex Theophane supra monuimus. Denique Candidus Isaurus in lib. 3. Historiæ idem testatur, ita scribens: *ὁ πάτριος ἡ δὲ δουλεύει τὸς τῆς ἀνατολῆς παρὰ τὸν Θεὸν ἐκκλησίας, καλεῖσθαι ζήνων ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἡρώδῃ ἀντιοχείας ἀφίσταται.* Id est: *Quemadmodum Zeno, dum Petrus ille impius Orientis turbaret Ecclesiam, misit Calendionem, ut Episcopum esset in Antiochia.* Porro non primus ex Constantinopolitanis Episcopis Acacius, Antiochensem Episcopum ordinare præsumpsit. Sed jam antea Anatolius Constantinopolitanus Episcopus Antiochenum Episcopum, Maximum scilicet, sine ullo exemplo, contra statuta Canonum, ordinare præsumperat, ut scribit Leo Papa in epist. 54. ad Marcianum, quæ data est xi. Cal. Junii, Herculano V. C. Col. quæ fuit annus Christi 452. id est, 4. annis post ordinationem Maximi. Tanto temporis spatium Leo Papa illud Anatolii factum dissimulaverat.

ὡμφοῦν τῷ Θεοδώρῳ. Musculus legisse videtur, *ὡμφοῦν*, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit: *Calendionem Theodoro consentiens, Byzantium Episcopus ordinatus fertur.* Ego verò scribendum existimo: *συνφωνῶν τῷ Θεοδώρῳ;* id est: *Calendionem Constantinopoli ordinatum fuisse scribit Theodorus, cum Theodoro consentiens.* Sic paulò antè horum fragmentorum Collector notavit, Theodorum nostrum de Petro Mongo idem retulisse, quod scripserat Theodoritus, *ὅτις ἱστορεῖ ἃ Θεοδώρῳ*, ubi Theodoritum juniorem intelligo, diversum à Theodorito Episcopo Cyri; qui prioris Theodoriti Historiam Eccles. adjectis quinque aliis libris, continuaverat.

Καλεῖσθαι λέγει ἀρκεῖναι τῷ τρισαγίῳ. Ex hoc loco emendandus est Theophanes in Chron. p. 115. ubi de Petro Fullone ita scribit: *ἀρκεῖναι τῷ τρισαγίῳ ἀρκεῖσθαι, ἡ δὲ βασιλεὺς ὁ σαρραβενὸς δι' ἡμας, πῆτρος ἢ πάλιν ἢ θῶν φερέσθαι τῷ τρισαγίῳ βασιλεὺς.* Scribendum est omnino in hoc Theoph. loco: *ἀρκεῖναι ἢ ἐκαλονδίων τῷ τρισαγίῳ, &c.* Quod disertè confirmat Theodorus noster, & Nicephorus in cap. 28. lib. 15. Vidit hoc ante nos Jacobus Sirmundus in notis ad Epist. 3. Aviti. Cujus sententiam immeritò reprehendere conatus est Franciscus Combefisus vir doctiss. in Annot. ad Chron. Theophanis. Quid enim certius ea conjectura Sirmundii, quam Theodorus testimonio suo confirmat, & quam ipsa Theophanis verba necessariò videntur exigere. Cum enim dicat Theophanes: *πῆτρος ἢ πάλιν ἢ θῶν, &c.* omnino significat alium fuisse à Petro; qui clausulam illam addiderat Trisagio: *Christe Rex.* Calendionis igitur nomen eo loco omissum est negligentia Librariorum. Scio quidem Cedrenum Combefisii sententiæ adstipulari. Sed major est apud me Theodori Lectoris auctoritas, quam Cedreni.

τὸ μυστικόν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Scribendum est procul dubio, *τὸ μυστικόν*, ut viri docti jam pridem observarunt. Ita certè Savilius in margine sui codicis emendavit. Quam emendationem confirmat Nicephorus in cap. 28. lib. 15. & Cedr. in

A Chron. pag. 249. edit. Basil. Porro de hac sancti unguenti seu Chriftatis consecratione, quæ fiebat feriâ 5. magnæ Hebdomadis. Vide Eucherologium Græcorum pag. 628. & seq. & quæ illic notavit Jacobus Goar, vir harum rerum peritissimus.

ἢ πῶν ἐν τοῖς Θεοφανείῳ ἐπιελθόν. Apud Niceph. in l. 15. c. 28. scriptum est *ἐπιελθόν*, male. Sic enim habet Nicephorus: *ὅσοι γὰρ μὲν τὸν κρηθία πῆτρον ἢ τῆσθα ταῦτα καλῶσα τῇ καθόλου ἐκκλησίᾳ ἐπιελθῶσι. ἢ τῷ θεῷ μὲν κατὰ θηλοῦ ἐπὶ πᾶσι τῶν λαῶν ἀγιάζουσι. ἢ ἐν τοῖς ἀγίῳ Θεοφανείῳ ἢ ὡσάντων ἐν ἰσραὴλ θεῖαν ἐπιελθόν.* Quæ sic vertit Langus: *Petrum Cnaphæum quatuor ista Ecclesia Catholica commodissima reperisse ferunt, ut sacram unguentum in populi totius presentia consecraretur, ut ad vesperam sanctorum Theophaniorum unda in sacram lavacrum infunderetur.* Verum in Niceph. emendandum est: *ἢ τῶν ὡσάντων θεῖαν ἐπιελθόν,* quemadmodum scribitur etiam in Cedreni Chronico. Cæterum assentior Jacobo Goar, qui in Annot. ad Eucherologium, pag. 467. Petrum Fullonem id solum instituisse censet, ut aquarum benedictio in pervigiis Theophaniorum fieret ad vesperam, cum antea hujusmodi benedictio media nocte fieri consuevisset, ut ex Joanne Chryl. lib. 6 rectè observavit idem Jacobus Goar, vir de Græcorum ritibus ac ceremoniis optime meritis.

ἐν πάσῃ σὺνᾳξί τῷ σημεῖον λέγεισθαι. Musculus vertit: *Ut in quavis Synaxi Symbolum diceretur.* Xylander verò ita interpretatur: *Ut in quavis Cæne mystica celebratione Symbolum fidei recitaretur.* Langus verò ita vertit: *Ut Symbolum sanctum, quod semel tantum antea magno & sancto Parasceves die dictissimum fuerat, in quavis Synaxi & conventu Ecclesie decantaretur.* *σὺνᾳξίς* generaliter dicebantur omnes sacri conventus; præcipuè tamen ii, in quibus sacra mysteria peragebantur. Ob hanc enim maximè causam populus fidelium in Ecclesiam conveniebat, ut sacrificium Dominicum perciperet. Quare cum Petrus Fullo instituisse dicitur, ut in quavis Synaxi Symbolum recitaretur, de Missarum solemnibus id intelligendum est; in quibus etiam nunc Symbolum fidei recitatur. Porro ex hoc loco suspicari quispiam fortasse possit, horum fragmentorum Authorem diversum esse à Theodoro Lectore. Nam Theodorus Lector paulò antè scribit, Timotheum Constantinopolitanum Episcopum primum instituisse, ut Symbolum Nicænum in singulis collectis recitaretur. Nisi fortè dicamus Timotheum id primum instituisse Constantinopoli, quod Petrus Fullo longè antè instituerat Antiochiæ. Sanè ritus isti qui à Fullone primum instituti esse dicuntur, non illico ab omnibus Ecclesiis usurpati sunt, sed progressu temporis paulatim inoleverunt.

βλάσφη. Theoph. in Chr. pag. 106. βλάσφη vocat.

ἡραματέον αἰθεῖσαι. Idem tradit Theophanes in Chronico pag. 124. editionis regie.

ἀκίνητα μὴ κρηται δικάμα. Hunc locum non intellexit Musculus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: *Ecclesia Rom. mos esse fertur, ut jura non sint immota.* Savilius autem ad oram sui codicis hæc verba ita interpretatur: *Ecclesia Roma-*

Pag. 567.

Romana possessiones accipere non solet rerum immobilium. *δικαία* igitur inproprie hoc loco sumitur pro bonis seu corporibus. Sed non assentior Savelio qui *κράταιν* interpretatur, possessiones accipere. Melius vertisset, *retinere possessionem*. Neque enim Ecclesia Romana possessiones sibi oblatas recufabat accipere; sed acceptas non servabat. Illico enim eas vendebat, Apostolicorum temporum morem in hac parte studens imitari. Primi enim illi Christiani possessiones suas vendere solebant, earumque pretia offerebant ad pedes Apostolorum, ut in eorum Actibus legimus. Hæc tamen consuetudo Ecclesie Romanæ brevi post immutata est. Quippe temporibus Gregorii Magni patrimonium Beati Petri per omnes provincias Imperii Romani late diffusum erat, ut ex ejus epistolis discimus.

εις μέρη τρεῖς. Melius dixisset Theodorus *εις μέρη τεσσάρων*. Quatuor enim, tam de reditu Ecclesie, quam de oblatione fidelium fiebant portiones. Prima erat Pontificis; secunda Clericorum; pauperum tertia; quarta fabricis Ecclesie deputabatur, ut scribit Gelasius Papa in c. 27.

καὶ οὗτος νόμος ἔστω. Idem scribit Theophanes in Chronico pag. 106.

ὅσαρ τι διαγράμματα βαρδομομαίων. Idem refert Niceph. in c. 37. lib. 16. ex hoc Theodori nostri loco.

ἱμερινοί. Nicephorus in cap. 37. lib. 16. *ἱμερινοί* vocat, ubi hunc Theod. nostri locum describit. Ego *Homeritas* esse existimo. Omnia enim quæ Immirenis tribuit Theodorus, Homeritis planè conveniunt. Etenim Homeritæ ad extimos fines habitant Oceani meridiani, & metropolim habent Saba; cujus loci Regina olim ad Salomonem vendendum profecta est. Præterea origine sunt Judæi, orti ex Chettura Abrahæ. Postea verò ad superstitionem gentilium desciverunt, ut docet Philostorgius in lib. 3. hist. Ecclesiastica.

ἐν τῆς ἐλθούσης. Niceph. legisse videtur, *ἐλθούσῃ μὲν τῆς ἐλθούσης πρὸς σαλομόντα βασιλέως τὸν τῶν ἡγεμόνων ἵστατον ἰγόνοντο ἱμερινοί*. Obsat tamen id quod apud Theoph. & alios legimus, Homeritas Justiniani demum temporibus fidem Christi suscepisse.

σεῦθεν ἔρχοντες. Idem relatum jam fuit in lib. 2. excerptorum ex Theod. Lectore. Unde non immeritò quispiam suspicari possit, hanc appendicem ex alio Scriptore collectam esse.

εἰς ἡλθὸν ἐκ κωνσταντινῆς πᾶσι τοῖς λαοῖς. Idem refertur in factis, quos nomine Idatii edidit Jacobus Sirmundus. Constantio octavum, & Juliano Cæsare Coss. *His Coss. introierunt Constantinopolim reliquia Apostoli Timothei, die Kalendas Junias*. Et anno sequente, Constantio nonum, & Juliano iterum Coss. *His Coss. introierunt Constantinopolim reliquia sanctoꝝ Apostolorum Andreae & Lucae, die 5. Nonas Marti*. Eadem quoque leguntur in Chr. Alexandrino. Constantio Aug. octavum & Juliano Coss. *ἐπὶ τούτων ἑσπᾶτων μηνὶ πανμίμῳ ἀ τιμωδῆς ἁγίου τὰ λοιπὰ ἠνήχθη ἐν κωνσταντινῶδες*. Quæ sic vertenda sunt: *His Coss. mensis Panemi seu Julii die primâ allata sunt Constantinopolim reliquia sancti Timothei, &c.* Ubi vides Authorem Chronici Alexandrini, quod spectat ad diem, consentire cum Factis Idatii; in mense verò dissentire.

A *ἐν τῆς πύργου*. Hujus Basilica sanctæ Euphemie martyris mentio fit in orig. Const. pag. 47. τὴν ἁγίαν εὐφημίαν τὴν πύργου ἀναστᾶσαι ἢ διαγράμματα ἢ ἀειδόμενα ἀνὸν εἶρα. Etho tamen Theodori testimonio apparet, Basilicam istam diu ante principatum Anastasi stetitisse. Hæc portò Basilica cognominata est in Petra, ad discrimen alterius Basilicæ sanctæ Euphemie martyris, quæ erat in Hippodromo, cujus mentio fit in orig. Constant.

λαίλαπα τῶ ἁγίου σαμουὴλ. De hac translatione reliquiarum Samuelis Prophetæ ex Palæstina Constantinopolim usque, videndus est B. Hieronymus in lib. adversus Vigilantium, ubi ita scribit: *Sacrilagus dicendus est & nunc Aug. Arcadius, qui ossa beati Samuelis longo post tempore de Judæa transtulit in Thraciam. Omnes Episcopi non solum sacrilegi. sed & fatui judicandi, qui rem vilissimam & cineres dissolutas, in serico & vase aureo portaverunt. Stulti omnium Ecclesiarum populi, qui occurrerunt sanctis reliquiis, & tanta lætitia, quasi presentem viventemque Prophetam exanerent, susceperunt, ut de Palæstina usque Chalcedonem jungerentur populorum examina, & in Christi laudem una voce resonarent.*

ἐν τῶ ἀροφτεῖο. Ecclesia in honorem Prophetæ ædificata, vocabatur *αροφτεῖον*, eodem modo quo Ecclesia in honorem Apostoli constructa, *ἀποστολεῖον*; & Ecclesia in honorem Martyris extracta, *μαρτύρειον* dicebatur. Sic in actione tertia Conc. Const. sub Mena pag. 693. *ἰφθαλμῶν ἀροφτεῖον αὐτὸν ἔχειν πλῆσιον τῶ ἀροφτεῖο, &c.* Ubi Ecclesiam Samuelis Prophetæ intelligendam puto, quæ simpliciter & absolute *αροφτεῖον* dicebatur. Ecclesia quidem S. Joannis Bapt. quæ erat in Septimo, ipsa quoque *αροφτεῖον* vocabatur, ut notavit Murhus in Glossario. Sed frequentius *μαρτύρειον* dicta est, ut docet locus Menæi ibidem prolatus à Murlio, Ceterum ex eo quod hic studiosè relatum legitimus; quorum Sanctorum reliquiæ, & quibus temporibus Constantinopolim delatae sint, satis apparet Theod. Lectorem hujus operis Auctorem esse. Qui cum Lector esset Ecclesie Const. diligenter in historia sua recensuit omnium Sanctorum reliquiis, quibus urbs regia erat communita.

τῆς θεῆς μνήσεως. Post hunc locum Theod. Lect. recitatur in Synodo 7. locus alter ex hist. Ecc. Joan. Diacrinomeni. Quem quidem locum desumptum esse existimo ex hist. Eccl. Th. Lect. qui de Xenaja loquens Joannis Diaerin. historiam adduxerat. Sic enim de Severo Acephalo scribens, eundem Joannem Diacrinomenum laudat Authorem, ut videre est pag. 563.

κατὰ ἀερολόγιον ἡρώμακῆς. Diodorus Tarsensis libros octo scripserat contra Fatum, quorum excerpta habentur in Biblioth. Photii cap. 223.

πατριάρχην ὀνομάζει ἀλόγιον. Fallitur Theoph. qui Thessal. Episcopum male à Theodoro Lect. Patriarcham vocari dicit. Nam Thess. Episc. optimo jure Patriarcha dictus est, utpote qui Primas esset totius Illyrici. Primates enim, sive *ἱεραρχοί*, olim Patriarchæ dicebantur, ut jam pridem monuit Jacobus Sirmundus. Vide, si placet, quæ notavi ad lib. 3. Evagrii cap. 6. & ad lib. 5. ejusdem Evagrii.

Finis Annotationum in Theodorum.